

DE RI&E PSA (PSYCHOSOCIALE ARBEIDSBELASTING) ALS BELEIDS- en INTERVENTIE INSTRUMENT VOOR DE BEDRIJFSARTS

EERST EVEN HET KADER: Wat is een Risico-Inventarisatie en -Evaluatie?

In een Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) leggen we vast welke gezondheids- en veiligheidsrisico's de werkzaamheden in organisaties met zich meebrengen. Deze risico's moeten worden geëvalueerd. Er vindt dus een weging plaats hoe groot de risico's voor betrokken medewerkers zijn. Organisaties/bedrijven moeten daarom inventariseren hoeveel medewerkers er bloot staan aan een risico en voor hoe lang. Ook zal een werkgever beoordelen hoe groot de kans is dat een bepaald risico zich daadwerkelijk voordoet. Bij de RI&E is een degelijk en deugdelijk Plan van Aanpak (PvA) verplicht, waarin een werkgever beschrijft welke maatregelen hij/zij neemt om de risico's zo veel mogelijk tegen te gaan.

Voor de RI&E kan de werkgever een gecertificeerde kerndeskundige inschakelen. Het is ook mogelijk om de RI&E zelf op te stellen. Bij een bedrijf met meer dan 25 medewerkers moet deze getoetst worden door een gecertificeerde deskundige. Bij minder dan 26 medewerkers kan een werkgever gebruik maken van een branche-RI&E. Deze hoeft niet getoetst te worden.

Volgens de Arbowet moet iedere organisatie/bedrijf een schriftelijke RI&E en een daarop gebaseerd PvA maken. Dus ook als een werkgever maar weinig werknemers in dienst heeft. De Inspectie SZW controleert of een organisatie/bedrijf beschikt over een RI&E en PvA en of deze volledig zijn. Zijn de RI&E of het PvA onvolledig, omdat bijvoorbeeld niet alle risico's of maatregelen hierin opgenomen zijn, dan kan de Inspectie hierop handhaven. Ontbreken de RI&E of het PvA, dan kan de Inspectie direct een boete opleggen.

FOCUS VAN DE BIJSCHOLING: De RI&E PSA als beleids- en interventie instrument voor de bedrijfsarts

In de tekst hierboven is het kader aangegeven waarbinnen de RI&E wettelijk functioneert. Maar de Inspectie SZW constateert dat de RI&E's in veel gevallen (rond de 80%) niet voldoen aan de wettelijke criteria! Vooral omdat één belangrijk aspect in veel gevallen niet goed is onderzocht en vertaald naar een PvA en wel de psychosociale arbeidsbelasting (PSA). Onder het PSA-cluster vallen o.a. werkdruk en -stress, (seksuele) intimidatie, agressie en geweld, discriminatie en pesten. In veel gevallen is de RI&E dus niet VGW-breed (veiligheid, gezondheid en welzijn). Met name op het terrein van de gezondheid en het welzijn laten ruim 80% van de RI&E's te wensen over (zie tabel op 2^e bladzijde). De Inspectie constateert ook dat de kerndeskundigen hierover niet tot nauwelijks in gesprek zijn. Ook de bedrijfsartsen pakken hier een onvoldoende rol! De preventieve rol als het gaat om de gezondheid en het welzijn van medewerkers komt daardoor onvoldoende van de grond.

In de loop van 2021-2022 komt de Inspectie met een wijzigend beleid t.a.v. de RI&E. Met het veld vinden momenteel allerlei sessies plaats om hier nieuwe afspraken over te kunnen gaan maken. De kern is dat er veel meer ingezet gaat worden op preventie en dat de RI&E en de kerndeskundigen hierin een belangrijke rol gaan spelen.

ROL VAN DE BEDRIJFSARTS

Bedrijfsartsen hebben intensieve relaties met de verschillende management- en leidinggevende niveaus in organisaties. Aspecten als actuele en duurzame inzetbaarheid, verzuim-beheersing en terugdringing van het ziekteverzuim, werkstress en preventie zijn thema's die niet zonder facilitering en inzet van leidinggevenden en het management mogelijk zijn. Voor een organisatie kan een RI&E daartoe een cruciaal beleids- en interventie instrument zijn. Dat betekent dat ook bedrijfsartsen middels een RI&E die als beleids- en interventie instrument is opgezet sterk kunnen investeren in hun rol als gesprekspartner in relatie tot management en leidinggevenden.

DOEL EN OPZET BIJSCHOLING

Met de bijscholing wil Eridanos bedrijfsartsen informeren over de meest recente ontwikkelingen rondom de RI&E en over het onderzoek van de Inspectie SZW. Maar vooral willen we een manier van werken toelichten en aanreiken waarmee de RI&E voor een organisatie sterk meerwaarde krijgt. Dit is gerealiseerd door een specifieke onderzoeks-methodiek te kiezen en vooral in te zetten op gezondheid en welzijn. De A&O-kern-deskundigen van Eridanos hebben daar in de afgelopen drie jaar zeer goede feedback op ontvangen, zowel van organisaties/bedrijven, bedrijfsartsen, alsook van Inspectie SZW.

In het programma wordt rekening gehouden met verschillende leerstijlen door werkvormen te kiezen die hierbij aansluiten. Dit om enerzijds aan te sluiten bij uiteenlopende leerstijlen van de deelnemers en anderzijds het repertoire te verbreden en verrijken.

De verdeling van betrokken typen toetsers in de steekproef getoetste RI&E's (N=77) zijn weergegeven in onderstaande tabel:

	In orde (n=21)	Niet in orde (N=56)	N
Bedrijfsarts	1	6	7
Bevoegd BA toetsend vanuit een multi-team + AKD* (al dan niet bevoegd)	0	3	3
Gecertificeerde AKD	18	29	47
Multi gecertificeerde AKD = één persoon met meerdere AKD-certificaten	2	4	6
Onbevoegd	0	14	14
Totaal	21	56	77

* Omissies aangetroffen in een toetsing door een multi-team zijn op conto van elk betrokken type toetsers meegenomen. Zo zijn alle betrokken typen toetsers in het hele team gelijk belast.

Leerdoelen van de bijscholing:

De bedrijfsarts:

- **heeft kennis van de diverse perspectieven en denkkaders rondom de RI&E**
- **heeft kennis van de meest recente ontwikkelingen rondom de RI&E**
- **heeft kennis van de RI&E die vooral vormgegeven is vanuit het PSA-cluster: bijvoorbeeld in relatie tot het ontstaan van (werk)stress, ziekteverzuim en gedragsproblemen**
- **is zich bewust van evidence based en practice based benaderingen**
- **kan een evaluatief en richtinggevend kader ontwikkelen om de meerwaarde van de RI&E voor beleid en organisatie- verandering op verschillende waardedimensies bespreekbaar te maken; nadruk op de combinatie van en interactie tussen de verschillende belangen binnen het praktijkveld van de RI&E.**

Competenties:

1. Communicatie (40%)
2. Kennis en wetenschap (40%)
3. Professionaliteit en kwaliteit (20%)

Programma: We beginnen om 16.00 uur en eindigen om 20.00 uur.

Ontvangst en inloop	15.30 uur - 16.00 uur
Verwelkoming en inleiding op het programma	16.00 uur - 16.15 uur
Blok 1:	16.15 uur - 16.45 uur
Huidig en toekomstig kader van de RI&E	
Blok 2:	16.45 uur - 17.30 uur
Een nieuwe manier om de RI&E vorm te geven: de bedrijfsarts als belanghebbende	
Pauze	17.30 uur – 18.00 uur
Blok 3:	18.15 uur - 19.00 uur
Voorbeeld van een onderzoek en rol bedrijfsarts	
Blok 4:	19.00 uur - 19.30 uur
Toepassingsmogelijkheden in organisaties	
Vragen, evaluatie en reflectie	19.30 uur - 20.00 uur

Tijdens de bijscholing reiken we een hand-out en een aantal artikelen uit. In de bijscholing wordt van de volgende literatuur gebruik gemaakt:

- Het nieuwe organiseren. Alternatieven voor de bureaucratie. Herman Kuipers, Pierre van Amelsvoort en Eric-Hans Kramer, 2014.
- Passenier P. (2016). De vragenlijst voorbij. Dynamische RI&E is vrij van vorm. Vakblad Arbo nr. 1,2, pp. 27-28. Vakmedianet.
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Voortgangsrapportage Meerjarenprogramma RI&E 2020-2023.
- Inspectie SZW (2021). Het rapport: Toets de toetsers.

In het onderzoek Toets de Toetsers stond de volgende vraag centraal:
Kan de werkgever erop vertrouwen dat toetsing door een certificaathouder leidt tot een volledige en betrouwbare RI&E? Zie voor een eerste antwoord de tabel op bladzijde 2.

Voor vragen met betrekking tot de inhoud kan contact opgenomen worden met Klaas Keizer:
 M.: (06 – 224 225 31).
 E.: keizer@eridanos.net